

on-line >>> www.alnari.rs
mail to >>> office@alnari.rs

Naziv originala:
Jean Sasson
FOR THE LOVE OF A SON

Copyright © 2010 by The Sasson Corporation
Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje Alnari d.o.o.

ISBN 978-86-7710-619-5

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SUNCE IZA BEDEMA

DŽIN SASON

Prevela Ljiljana Petrović-Vesković

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

Ova knjiga predstavlja istinitu pripovest zasnovanu na životu, iskustvima i sećanjima glavne junakinje, onako kako ih je ona predočila autorki. U ograničenom broju slučajeva izvesni detalji kao što su imena nekih ljudi i mesta, datumi i hronološki sled događaja, namerno su izmenjeni kako bi se time zaštitila privatnost ostalih učesnika u priči. Glavna junakinja je pred autorkom i izdavačima potvrdila da je sadržaj ove knjige, ako se izuzmu sitne izmene koje ne utiču na suštinsku verodostojnost priče, potpuno veran stvarnosti.

Posveta naše junakinje Marjam Hail:

Ova sećanja na Avganistan su posvećena troma ljudima
koji su voleli Avganistan iz dubine duše:
mojim voljenim roditeljima i mom
„velikom bratu“ Faridu,
nedostajete mi svakog bogovetnog dana.

Posveta autorke Džin Sason:

Posvećeno svim Avganistankama koje nemo
podnose nezamislivo zlostavljanje od strane
muškaraca koji bi trebalo da ih vole i poštuju.
Sigurna sam da se te žene često pitaju da li
je nekome na ovom svetu stalo do njih.
Meni jeste.

BELEŠKA AUTORKE

U Avganistanu kuca srce zla. U zemlji gde je svaka moguća prednost na strani muškaraca čak ni bogatstvo, lepota, inteligencija, obrazovanje, istrajnost ili porodične spona ne mogu da pariraju polnoj pripadnosti. Žene iz Avganistana imaju samo molitvu i nadu kao svoje saveznike. Ako muškarci među kojima žive odluče da ih udaju za nekog starca, oduzmu im decu, pa čak i da ih ubiju, žene znaju da ih niko ne može izbaviti od sudbine koja im je zacrtana. Ženska emancipacija ne predstavlja deo avganistanske kulture.

Ovo je priča o Marjam Hail, lepoj Avganistanki koja je rođena u jednoj od najuticajnijih porodica u toj zemlji, među ljudima koji su posedovali veliko bogatstvo i moć. Ipak, uprkos njenoj lepoti, obrazovanju i snazi, zlo koje vreba u svakom avganistanskom domu na kraju je zadesilo i Marjam.

Pred vama je Marjamina ispovest. Molite se da njena priča ne postane i vaša.

Džin Sason

PROLOG

Devojčice iz Avganistana mogu da sanjaju, ali se samo dečački snovi ostvaruju. Dečaci poseduju svet u kome žive dok su devojčice i devojke suštinski osuđene na ulogu služavki i primorane da ugađaju muškarcima iz svojih porodica. Mada se od avganistanskih dečaka očekuje da budu nemilosrdni prema ženskom rodu, srce mi je zadrhtalo od sažaljenja dok sam posmatrala malene devojčice koje su stidljivo prelazile prag kabulske škole Šari Nau kako bi provele svoj prvi dan u obdaništu.

Uprkos tome, naglo sam se uspravila, isturila grudi i povukla majčinu šaku, samouvereno krenuvši pored tih krotkih stvorenja koja su se preplašeno privijala uz svoje majke i starije sestre.

Bila sam svesna značaja tog trenutka jer je sve što sam imala na sebi bilo novo i čisto, od košulje sa upadljivo belom kragnom pa sve do kratkih sivih pantalona i crnih cipela. Spustila sam pogled kako bih proverila da kabulska prašina nije narušila blistavost moje obuće koja je bila tako besprekorno izglancana da sam mogla da se ogledam u njoj. Moja odeća je bila fina i skupa jer su Avganistanci bili spremni da potroše i poslednji *pul** kako bi svojim sinovima priuštili ono najbolje, mada takve žrtve u mom slučaju nisu bile neophodne jer je moja porodica finansijski dobro stajala.

Bila je 1966. godina, a ja sam imala pet godina. U to vreme je važno pravilo da se avganistanski dečaci i devojčice razdvajaju kada stupe u pubertet, ali im je u mlađem uzrastu bilo dopušteno da se druže. To je

* Stoti deo *avganija*, valute koja se koristi u Avganistanu. (Prim. prev.)

značilo da ću sedeti u istoj učionici kao i ostale devojčice mojih godina, mada će meni, kao dečaku, biti pridavan veći značaj.

Kada smo kročile u učionicu, moja majka i ja smo odabrale mali sto i stolicu u delu koji je bio rezervisan za dečake. Majka se savila ka meni i okrznula mi obraz svojim usnama, ali sam ja naglo ustuknula, osećajući se naprasno odraslom i prezirući tako otvoreno ispoljavanje emocija. Majka je nežno skliznula prstima preko moje glave, koja je bila obrijana poput glava većine avganistanskih dečaka. Uputila mi je još jedan bolećiv pogled pre nego što se nevoljno okrenula i napustila svog sina jedinca, Jusefa Agu Haila. Bio je to najsrećniji trenutak u mom mlađanom životu jer sam znala da sam bila na dobrom putu da postanem muškarac, za čime sam oduvek čeznula. Osvrnula sam se oko sebe. Devojčice su se tiskale na jednoj, a dečaci na drugoj strani učionice. Nenačinite da budu odvojene od majki, devojčice su skrušeno povijale glavicu, paralisane strepnjom. Za razliku od njih, dečaci su sedeli uspravnih leđa, sijajući od ponosa i samopouzdanja. Skrenula sam pogled ka majci, koja je i dalje stajala na pragu. Kratko sam klimnula glavom, dajući joj znak da može da ide.

Sećam se da sam se tokom tih prvih meseci u obdaništu veselo igrala, preuzimajući ulogu najodvažnijeg od svih dečaka i vredno savladavajući svoje lekcije, jer se u Avganistanu mnogo očekivalo od muške dece. Svakodnevni školski život odvijao se po tom nepromenljivom šablonu sve do onog strašnog dana kada mi je moja stara dadilja, koju smo svi zvali Muma, nepromišljeno obukla kratke pantalone koje su se prilično teško raskopčavale.

Danas mogu da joj oprostim zbog te kritične greške, zato što je nana Muma bila toliko stara da joj je kosa već bila bela poput planinskog snega, mada ju je ponekad bojila kanom. Ona je bila poreklom iz Pandžšira, oblasti gde su živele žene za koje se govorilo da u grudima stvaraju više mleka nego što im je bilo potrebno da prehrane svoje bebe. Brojne obrazovane porodice iz Avganistana su zbog toga često unajmljivale žene iz Pandžšira kao dojilje. Muma je dugo godina obitavala kao dojilja u porodici moje majke. Moja baba Hasen je, kad je mama prvi put ostala trudna, poslala Mumu kako bi se starala o njoj. Kada je moja sestra Nadija došla na svet, postalo je očigledno da je Mumino mleko odavno

presahlo, ali je moja majka uprkos tome odlučila da vernu dojilju zadrži u svom domaćinstvu.

Nešto kasnije tog nesrećnog jutra, kada sam morala da udovoljim zovu prirode, ustanovila sam da moji maleni prsti ne mogu da se izbore sa kopčama na pantalonima. Školski poslužitelj koji je dežurao u muškom toaletu pokušao je da mi pomogne, ali sam mu odgurnula ruku plašeći se da bi mogao da otkrije moju tajnu. Međutim, ubrzo sam zapala u pravo očajanje jer mi je pretila opasnost da se upiškim u gaćice. Moja dotadašnja samouverenost se naprasno raspršila, ustuknuvši pred uspaničenim jecajima. Poslužitelj me je zgrabio za ruku i odvuкао do učionice. Kada se moja učiteljica savila ka meni, želeći da mi pomogne, počela sam mahnitno da se opirem, pokušavajući da uteknem od njenih nametljivih ruku.

Spopadnuta užasnom panikom, počela sam još glasnije da vrištim tako da je zburnjena učiteljica poslala poslužitelja po moju stariju sestru Nadiju. Nadija je uletela u učionicu i raskopčala pojas na mojim pantalonima. Međutim, bila je toliko pometena da se nije zadovoljila time da mi samo raskopča pojas već mi je svukla pantalone pred čitavim razredom.

Svi su zinuli od čuda.

Spustila sam pogled, boreći se za dah. Moja tajna je bila razotkrivena. Jusef Hail nije bio dečak! Jusef Hail je bio devojčica!

Preplavljena užasom, na brzinu sam navukla pantalone i odjurila ka muškom toaletu, gde sam konačno mogla da se olakšam. Nakon toga sam se dugo vrzmala po školskom hodniku, previše postidena da izađem pred oči svojoj učiteljici i ostaloj deci, sve dok me nisu pronašli i naredili mi da se vratim u učionicu. Kada sam kročila unutra svi su se iznenađeno zapiljili u mene. Čula sam kako se neki od mališana tiho kikoću, što me je nateralo da povijene glave pohitam ka svom mestu, skrušena i preplašena poput devojčica koje sam do tada prezirala i sažaljevala. U tren oka sam se od najpopularnijeg dečaka u razredu pretvorila u pokornu i poniženu devojčicu.

Moja učiteljica je bila prilično obzirna i nijednom rečju nije pomenuła da je naš razred naprasno dobio još jednog ženskog đaka. Kada se taj grozni školski dan konačno priveo kraju, izjurila sam ispred školske zgrade, čekajući da moja dadilja dođe po mene. Izgarala sam od želje da što pre pobegnem kući, zajedno sa svojom sramotom.

Naš porodični dom u kabulskom predgrađu Šari Nau nalazio se u neposrednoj blizini tako da me je Muma ujutru peške dovodila u školu i po podne me vraćala kući. Ispustila sam uzdah olakšanja kada sam primetila kako se njena poznata silueta približava, ali joj je tada moja učiteljica krenula u susret i povela je ka kancelariji školske upravnice. Užasnuto sam posmatrala taj prizor, osećajući kako mi krv navire u lice i kako mi srce kuca kao ludo.

Iz dubine duše sam želela da se moja majka nekako stvori pored mene, ali je to bilo nemoguće jer je ona bila van zemlje iz zdravstvenih razloga. Obrazovani i uticajni Avganistanci su se u to vreme najčešće lečili u inostranstvu, tako da je moj otac odveo moju majku u Moskvu zbog problema sa štitnom žlezdom. Moja majka je bila pametna i hrabra žena i sigurno bi uspela da ubedi školsku upravnicu kako je u pitanju samo bizaran nesporazum i da je njeno najmlađe dete zaista dečak, ali sam znala da moja sirota dadilja nikada ne bi smogla hrabrosti da se suprotstavi autoritetu. Ramena su mi utučeno klonula. Dadilja će sigurno sve izbrbljati mojim nastavnicima. Potanko će im objasniti zašto je kćer jednog istaknutog avganistanskog Paštuna, Adžaba Haila, pokušala da se prošvercuje u obdanište kao dečak.

Ubrzo se pokazalo da su moje strepnje bile opravdane. Školska upravnica je u tren oka saznala moju životnu priču: da sam toliko žudela da budem dečak da sam čitavog života igrala tu ulogu, da sam odbijala da se družim sa ostalim devojkicama i počinjala da prštim od besa ako bi neko odbio da prihvati moj muški identitet.

Upravnica je potom poslala jednu od učiteljica po mene. Srce mi je zadrhtalo od zebnje kada sam čula da me je u kancelariji čekalo kompletno nastavno osoblje. Počela sam da se tresem. Pretpostavljala sam da ću biti kažnjena za to što sam čitav život provela u tako bezočnoj laži i da će moje poniženje time biti kompletirano. Međutim, kada su se vrata otvorila i kada su se prisutni nastavnici okrenuli ka meni, iznenađeno sam primetila da su se svi smeškali. Ispustila sam uzdah olakšanja. Da li je Muma uspela da ih ubedi u nemoguće – da sam ja zaista bila dečak, a da je ono što se desilo tog dana predstavljalo samo užasan nesporazum?

Ljubazna školska upravnica je nežno spustila šake na moja ramena i povela me ka prednjem delu kancelarije. „Ovo je poseban dan za sve nas“, objavila je svečanim tonom. „Ovo je dan kada će naš učenik Jusef

postati Marjam. “ Okrenula se ka svojoj publici, raširivši usne u trijumfalan osmeh. „Molim vas, dopustite mi da vam predstavim Marjam Hail.“

Bila sam tako šokirana da nisam uspela da promucam ni reč. Zbunjeno sam se počejala po svojoj obrijanoj glavi. Činilo mi se da su se moji nastavnici sjajno zabavljali dok su, jedan za drugim, prilazili da mi čestitaju. Upravnica mi je tada pružila školsku uniformu za devojčice, objasnivši: „Marjam, ti si pravi dragulj, prelepa devojčica koja je posebna u svakom pogledu.“ Bila sam zatečena kada je jedna nastavnica žustrim korakom banula u kancelariju i uručila mi veliki buket živopisnog cveća. Upravnica je pozvala čak i školskog fotografa koji je u velikom stilu ovekovečio taj sudbinski trenutak. Uprkos slavljeničkoj atmosferi i ljubaznosti nastavnog osoblja, bila sam paralisana od tuge. Krišom sam osmotrila odeću koju sam držala u ruci. Ubuduće ću morati da nosim uniformu koju sam toliko mrzela: turobnu crnu haljinicu koja je dopirala do ispod kolena, duge crne dokolenice i belu maramu. Dečaci su mogli da nose šta god su hteli, duge ili kratke pantalone i čistu košulju po vlastitom izboru, ali se od svih devojčica u školi zahtevalo da nose uniformu. U takvoj odeći je bilo nemoguće prepustiti se bezbrižnoj igri, voziti bicikl ili kotrljati rolšue, jer bi bilo skandalozno da neka devojčica pri slučajnom padu otkrije svoje udove ili gačice.

Pred mojim očima je ponovo počela da se razmotava budućnost koja me je očekivala kao pripadnicu ženskog pola u Avganistanu. Od mene će se sada zahtevati da budem potčinjena dečacima koji će zauzeti centralno mesto na školskoj pozornici. Oni će i dalje moći da pohađaju zanimljiva predavanja rezervisana za muške đake, dok će mene nagurati među ostale devojčice, gde ću učiti da vezem, šijem i pripremam ukusne obroke za muškarce iz svoje porodice. A onda ću jednog dana početi da krvarim i kada se budem pogledala u ogledalo, u njemu ću spaziti odraz devojke koja je stasala za udaju. Potom ću morati da napustim svoju porodicu i preselim se u neko strano domaćinstvo, gde ću postati služavka svoje svekrve.

Još uvek nisam uspela da progovorim kada me je ćutljiva Muma izvela iz kancelarije. Utučeno sam se vukla kroz hodnik, smoždena turobno spoznajom da su moji srećni dani bili zauvek okončani. Uživala sam u svakom trenutku koji sam provela kao Jusef. Nikada nisam

poželela da budem Marjam, jer sam još od malih nogu slušala kako moji rođaci kukumavče zbog toga što sam se rodila kao žensko.

Bila sam drugo i poslednje dete mojih roditelja, Adžaba Haila i Šarife Hasen. Nakon rođenja moje sestre Nadije naši rođaci i prijatelji su se očajnički nadali da će drugo dete biti muško zato što Avganistanci ne gaje nimalo poštovanja prema roditeljima koji su uspeli da začnu samo kćeri. Zbog toga sam još od onog časa kada sam prvi put zaplakala postala razočaranje za mnoge ljude. Ipak, iako nisam bila dečak koga su svi priželjkivali, moje rođenje je izazvalo veliko uzbuđenje jer sam na svet došla na prilično spektakularan način.

To se desilo jednog petka, u poznim večernjim satima. Moja majka je tog 16. decembra 1960. godine bila na poslednjem trudničkom pregledu. Tom prilikom je rekla doktoru da oseća takvu nelagodnost da je bila uverena da će njeno drugo dete uskoro izaći napolje, ali je doktor skeptično odmahnuo glavom, objasnivši joj da treba da se opusti jer njena bebica, po njegovom ekspertskom mišljenju, neće doći na svet bar još desetak dana. Međutim, ja sam u roku od samo nekoliko sati porekla tu stručnu prognozu kada sam početkom noći probudila svoju majku. Bila sam spremna da izađem i stvorim popriličan metež na ovom svetu.

Avganistanske zime su duge i oštre tako da je sneg te decembarske noći bio dubok preko trideset centimetara, a oblaci su obećavali još padavina. Moja majka je trebalo da se porodi u bolnici, što je značilo da su morali da joj obezbede nekakav prevoz. U vreme mog rođenja telefon je u avganistanskim domovima predstavljao pravu retkost tako da je moj otac morao da izjuri na ulicu kako bi telefonirao sa najbliže javne govornice. Pozvao je hitnu pomoć i rekao im: „Brzo dođite! Morate da prebacite moju ženu do porodilišta!“

Međutim, u Avganistanu se ništa ne dešava brzo tako da je moj siroti otac morao skoro dva sata da dreždi na ugovorenom mestu na zavejanoj ulici kako bi vozača sanitetskog vozila sproveo do našeg praga. Dok je on čekao hitnu pomoć, majčini trudovi su postajali sve snažniji i učestaliji. Kako bi je smirile, nana Muma i moja baka Majana Hail, očeva majka koja je živela sa nama, naizmenično su joj masirale leđa. Kada su na ulici konačno začule zavijanje ambulatne sirene, baka je brižno

umotala majku u težak zimski kaput. Tri žene su potom žurno napustile kuću i zastale na prednjem tremu.

Nakon jedne naročito snažne kontrakcije, moja majka više nije mogla da izdrži. Dok se spuštala na najviši stepenik na tremu, ja sam izletela napolje. Srećom, Muma je imala dovoljno iskustva u prihvatanju novorođenčadi. Munjevito je poskočila i zgrabila me dok sam izlazila iz materice, viseći u vazduhu iznad najvišeg stepenika. Pretpostavljam da me je ledeni zimski vazduh naprasno razdrmao, učinivši me trezvenijom od ostalih beba, jer mi je Muma kasnije rekla da je još u tim prvim trenucima primetila moj iskričavi pogled i kočopernu prirodu.

Kasnije sam takođe saznala da sam još od samog početka bila svojeglava i naprasita devojčica koja nikada nije ispoljavala pokornost koja se očekivala od uzornih muslimanskih kćeri. Možda je takvom ponašanju doprinelo i to što bi moje tetke, stričevi i ostali rođaci, kad god bi se naša porodica okupila nekim svečanim povodom, počeli da razmenjuju tugaljive opaske koje su se najčešće svodile na sledeće: „Prava je šteta što se nije rodila kao dečak!“ Mada su moji roditelji bili moderniji i mudriji od većine ljudi, i mada su na te zajedljive opaske najčešće odgovarali razneženom rečenicom: „Ali, Marjam *jeste* naš dečak“, takvi komentari su ostavili neizbrisivu mrlju na mom poimanju vlastitog identiteta.

Mada mi se isprva činilo kao da treba da se izvinjavam onima koje sam razočarala svojim polom, u meni je ubrzo počeo da se budi gnev zbog toga što nisam bila ono što sam želela da budem. Toliko sam mrzela to što sam bila rođena kao devojčica da sam zabludelo verovala da bih pukom snagom volje mogla da se pretvorim u dečaka. Počela sam da zazirem od društva svojih vršnjakinja i da se igram sa svojim malim rođacima i dečacima iz komšiluka. Moji roditelji su zdušno prihvatili moj izbor, dopuštajući mi ne samo da se oblačim kao dečak već i da redovno šišam svoju gustu žensku kosu. Kada sam nešto kasnije zatražila da obrijem glavu, nisu uložili ni najmanji prigovor. Umesto lutaka sakupljala sam automobilčice i kako su godine odmicale, postajala sam sve veštija u puštanju zmaja, omiljenoj zabavi svih avganistanskih mališana. Kotrljala sam rolšue i vozila muški bicikl, i osećala da u tome mogu da se merim sa bilo kojim dečakom.

Ubrzo sam naučila da tako vešto kamufliram svoj pol da su gotovo svi naši rođaci i komšije prividno zaboravili da ja nisam ono što sam se

pretvarala da jesam, a to me je ispunilo budalastim uverenjem da zauvek mogu da nastavim sa tom šaradom, sve dok moja sestra onog kobnog dana nije nepromišljeno otkrila moju tajnu i dok me bolna stvarnost nije tresnula posred lica. Pošto se škola u međuvremenu pretvorila u glavni deo mog skućenog sveta, naprasno sam shvatila da u toj značajnoj areni, izvan mog doma i komšiluka, nikada više neću biti prihvaćena kao dečak.

Nešto pre toga moji roditelji su napustili Avganistan kako bi u inostranstvu potražili medicinsku pomoć za moju majku. Mada sam neprestano brinula za nju, nakon tog dramatičnog incidenta u školi počela sam još više da čeznem za roditeljima. Oni su bili divni i napredni ljudi, toliko različiti od većine ostalih Avganistanaca, tako da sam iz dubine duše priželjkivala njihovu čudesnu intervenciju. Oboje su bili obrazovani i rado su prihvatili nove ideje. Oduvek su me zasipali svojom ljubavlju i gotovo nikad nisu odbili da podrže ekscentrično ponašanje svog mlađeg deteta. Iskreno sam verovala da su moji roditelji mogli da me zaštite od sudbine, ali sam u to vreme bila previše mlada da bih shvatila šta je značilo biti rođena kao žena u Avganistanu. Međutim, kada sam donekle porasla, morala sam da se suočim sa surovom istinom: da je čak i kraljica mogla da izgubi glavu zbog trenutnog hira svog muža ili oca, brata ili rođaka. I da, ukoliko dođe do toga, niko ne bi stao u njenu odbranu. Svi bi pokorno prihvatili klimavo objašnjenje koje bi dala njena porodica, jer ako bi neki muškarac zaključio da mora da ubije neku od žena iz svoje porodice, svi odreda bi pretpostavili da je ona bila kriva za to. Jedino pitanje bilo bi: „Kakav li je greh ta žena učinila kada je svoje sirote muške srodnike naterala da joj skinu glavu?“

Ubrzala sam korak kada sam pred sobom ugledala obrise svog doma. Želela sam što pre da stignem tamo i da pronađem utočište u nekom malom skrovitom kutku.

Mada tada nisam to znala, moja porodica je živela u najotmenijem delu Kabula, avganistanske prestonice. Kabul je drevni grad sa istorijom od preko tri hiljade godina, smešten među impresivnim planinama Hindukuš, na obalama reke Kabul. U vreme mog detinjstva i mladosti to je bilo ekonomsko i kulturno središte severoistočnog Avganistana. Kabul je u to doba bio divan grad i svi školarci su napamet učili pesme koje su

Sunce iza bedema

slavile njegovu lepotu, među kojima je najpopularnija bila pesma *Kabul* persijskog pesnika Saiba Tabrizija.

Kabul

Veličanstveni Kabul nosi halju od oštih planinskih grebena, iskićenu trnjem na kome mu zavidi čak i najzanosnija ruža. Razvejane čestice kabulske prašine peckaju mi oči, ali i dalje volim Kabul, jer se ljubav i znanje u njegovom prahu mreškaju. Pevam gromke hvalospeve u čast njegovih iskričavih voda, živopisnih cvetova i prelepih ponositih stabala.

Muškarci biraju Kabul namesto Raja, jer ih njegovi vrhovi uznose ka nebeskim užicima.

Ulice Kabula predstavljaju melem za oko, egipatski karavani promiču kroz njegove zavojite bazare, na stotine dražesnih sunaca skriva se iza njegovih bedema i niko ne može da prebroji mesece na njegovim krovovima. Jutarnji smeh Kabula je razdragan poput rascvetalog behara, a njegove mračne noći blistaju poput bujne ženske kose.

Pesma njegovih slavuja se širi kroz vazduh poput plamena dok se milozvučne note slivaju iz ptičjih grla poput gorućeg lišća. Čak i u srcu Raja tinja zavist prema bajnom Kabulu.

U to davno vreme su svi smatrali da je Kabul veličanstven grad i niko nije mogao ni da zamisli strašne rušilačke ratove koji su vrebali u mračnoj budućnosti moje otadžbine a koji će gotovo svaku zgradu i kuću pretvoriti u prah.

Mada smo živeli u imućnom kraju grada, naš dom nije odisao naročitim luksuzom. Bilo je to skromno jednospratno zdanje sa malom dnevnom sobom, još jednom porodičnom odajom i sićušnom ali izuzetno praktičnom kuhinjom. Najveća odaja u kući bila je spavaća soba mojih roditelja koja je bila tako prostrana da se u njoj nalazilo čak četiri kreveta. Nadija i ja smo spavale u dva američka kreveta standardne veličine koji su bili smešteni u jednom uglu, dok su se veći i raskošniji kreveti naših roditelja nalazili u zadnjem delu sobe. Očev krevet je bio najlepši od svih, prefinjen i izrađen od skupocenog drveta. Dobio ga je

na poklon od jednog britanskog generala koji je nekada živeo u Avganistanu. Pored očevoг kreveta se nalazio i starinski drveni noćni stočić ukrašen kitnjastim rezbarijama koji mu je poklonio jedan indijski maharadža. Drvo je oduvek bilo na ceni u mojoj otadžbini zato što drveće uspeva samo u retkim delovima Avganistana.

Sećam se koliko sam uživala kada bih se preko noći uvukla u majčin krevet da tamo provedem još nekoliko sati i kako sam se potom, kada bih se ponovo uzvrpoljila, prebacivala u očevu postelju da tamo dovršim spavanje. Bili su to tako slatki i bezazleni dani. U kući je postojala još jedna sićušna soba u kojoj je spavala moja baba Majana. Ona je bila tužna i usamljena starica koju smo, s obzirom na činjenicu da smo živeli pod istim krovom, viđali daleko ređe nego što je trebalo.

Baš kada smo Muma i ja zakoračile u dvorište, primetila sam kako moja baba šeta po vrtu povijene glave, utonula u misli. Usporila sam korak, zgrabivši Mumu za ruku i povukla je nazad. Mada je baka Majana bila dobra kao hleb, ona je bila poslednja osoba koju sam tog dana želela da sretnem zato što je oko sebe širila najdepresivniju auru od svih ljudi koje sam poznavala. Od svog oca sam svojevremeno čula da je patnja koja ju je u životu zadesila pretvorila njeno lice u masku večne tuge.

Vukla sam se kroz vrt, spora poput kornjače, nadajući se da će se moja baba ubrzo vratiti u svoj sobičak, u svoje malo utočište koje je retko kad napuštala. Ali ona je baš u tom trenutku podigla pogled ka meni. Mada me je spazila, oči su joj ostale bezizražajne a usne joj se nisu raširile u osmeh. Tog dana se ni ja njoj nisam osmehnula. Nakon onoga što mi se desilo u školi nisam želela da me bilo ko podseća da bi njena prošlost mogla da se pretvori u moju budućnost.

Po porodičnom predanju baka Majana je nekada bila jedna od najlepših devojaka u čitavoj zemlji. Ali, baš kao i u slučaju svih tamošnjih žena, čak ni njena basnoslovna lepota nije mogla da je izbavi od zla koje je vrebalo u srcu Avganistana.